

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

การอ่าน

สาระสำคัญ

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่มีความจำเป็นสำหรับคนทั่วไป เป็นการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านตัวหนังสือ ทำให้ได้รับความรู้ ความคิดและความเป็นไปของสังคมจากผู้ถ่ายทอดไว้โดยการเขียน การอ่านจะเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ได้นั้น ผู้อ่านต้องมีจุดมุ่งหมายของการอ่านและรู้จักกระบวนการของการอ่าน รู้หลักพื้นฐานของการอ่านและวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ตลอดจนมีการฝึกอ่านเป็นประจำ ก็จะช่วยให้การอ่านบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการและมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายและความสำคัญของการอ่านได้
๒. บอกจุดมุ่งหมายของการอ่านได้
๓. บอกขั้นตอนของกระบวนการอ่านได้
๔. บอกหลักพื้นฐานของการอ่านได้
๕. บอกวิธีการฝึกเพื่อเป็นนักอ่านที่ดีได้

เนื้อหา

๑. ความหมายของการอ่าน
๒. ความสำคัญของการอ่าน
๓. จุดมุ่งหมายของการอ่าน
๔. ประโยชน์ของการอ่าน
๕. กระบวนการของการอ่าน
๖. หลักพื้นฐานของการอ่าน
๗. การอ่านที่มีประสิทธิภาพ
๘. ประเภทของการอ่าน

การอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่าน หมายถึง การรับรู้จากการแปลความหมายของถ้อยคำ ตัวอักษร ออกมาเป็นความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ซึ่งเป็นสื่อภาษาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน กล่าวคือผู้อ่านเกิดความเข้าใจ รับรู้สารจากผู้เขียน (นิติมา พรหมเกษตรินทร์ และคณะ, ม.ป.ป. : ๔๔.)

การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรมาเป็นความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (พันธุ์ทิพา หลายเลิศบุญ, ๒๕๓๓ : ๔๕)

การอ่าน หมายถึง การรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร การแปลตัวหนังสือ ออกมาเป็นเสียงและความหมาย ดังนั้นการอ่านจึงมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจสาร และรับรู้ความหมายจากสิ่งที่ได้อ่าน (ปรีชา หิรัญประดิษฐ์, ๒๕๓๒ : ๖๐)

จากความหมายของการอ่านที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นว่าได้ให้ความหมายไว้คล้าย ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คือ การอ่านเป็นการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากผู้เขียนอย่างเข้าใจ โดยผ่านตัวหนังสือซึ่งเป็นเครื่องมือใช้แทนคำพูด ฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ

ความสำคัญของการอ่าน

ความสำคัญของการอ่านมี ๓ ประการใหญ่ ๆ ด้วยกัน

๑. **ทำให้เป็นคนทันสมัย** การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือต่าง ๆ ทำให้รู้ข่าวความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

๒. **เพื่อยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น** จากประสบการณ์การอ่าน ทำให้เป็นผู้เข้าใจเรื่องราวและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้นและรวดเร็ว เมื่อพบปัญหาที่สามารถนำมาแก้ไขได้

๓. **เพื่อความเพลิดเพลินและเกิดความจรรโลงใจ** การอ่านนี้ช่วยให้จิตใจได้ผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากการทำงาน ทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

แต่อย่างก็ตาม การอ่านหนังสือของคนเรานั้นจะมีอุปสรรคที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ ได้แก่

ประการแรก ไม่มีนิสัยรักการอ่าน อาจเป็นเพราะไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีนิสัยรักการอ่าน มาตั้งแต่เด็ก และปัจจุบันคนมักแสวงหาความรู้ด้วยการฟังและดูภาพจากโทรทัศน์มากขึ้น

ประการที่สอง ไม่มีวิจารณญาณในการอ่าน คือเมื่ออ่านแล้วไม่สามารถจับประเด็น หรือสาระสำคัญได้ จึงทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่นั่นเอง

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

๑. **อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้, รับรู้ข่าวสาร** เป็นการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้โดยทั่วไป และศึกษาความเป็นไปของโลก หรือหาความรู้เฉพาะด้าน จนสามารถนำไปปฏิบัติหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ เช่น การอ่านตำราเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ ใบปลิวต่าง ๆ
๒. **อ่านเพื่อค้นหาคำตอบ** เป็นการอ่านเพื่อค้นหาข้อมูล หรือพิจารณาหาเหตุผลมาตอบคำถาม ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ
๓. **อ่านเพื่อใช้ในวิชาชีพ** เป็นการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และพัฒนาการทำงานของตน
๔. **อ่านเพื่อผ่อนคลายความทุกข์** เป็นการอ่านโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตนเองมีความรู้สึกดีขึ้น เช่น การอ่านหนังสือธรรมะ จิตวิทยาต่าง ๆ
๕. **อ่านเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ** บางคนมีปัญหาเรื่องบุคลิกภาพ ขาดความมั่นใจในตนเอง วางตัวไม่ถูก พูดไม่เป็น ถ้าได้อ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ก็จะช่วยให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้
๖. **อ่านเพื่อความบันเทิง** เป็นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินผ่อนคลายอารมณ์ ซึ่งถือเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง โดยเลือกอ่านหนังสือที่ตนชอบ เช่น บันเทิงคดี สารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย

ประโยชน์ของการอ่าน

๑. **ทำให้มีความรู้ด้านวิชาการ** เช่น การอ่านหนังสือคู่มือ ตำรา ในแขนงวิชาต่าง ๆ
๒. **ทำให้รู้ทันเหตุการณ์** การรู้สถานการณ์ต่างๆ ของบ้านเมือง ของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ เป็นต้น
๓. **ทำให้เกิดพัฒนาการแก่ชีวิต** เช่น การอ่านหนังสือที่ให้ข้อคิดเตือนใจ หรือหนังสือธรรมะ ที่แนะวิธีการแก้ปัญหาชีวิตให้พ้นทุกข์ เพื่อทำจิตใจให้สงบ เยือกเย็น
๔. **ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้** เช่น การอ่านพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำ
๕. **ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน** เช่น หนังสือวรรณคดี นิทาน การ์ตูน นิตยสาร วารสาร ฯ

๖. **ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการอ่าน** การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ย่อมทำให้เกิดความชำนาญในการอ่าน อ่านได้เร็ว จับใจความได้ถูกต้อง เข้าใจประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายกับผู้อ่านได้ดี

๗. **ทำให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี** เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมาก ย่อมรอบรู้เรื่องต่าง ๆ มากทำให้สามารถสนทนากับผู้อื่นในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (พัชนี มานะวานิชเจริญ, ม.ป.ป. : ๑๙๙๓)

กระบวนการของการอ่าน

๑. **การรับรู้คำ** หมายถึงการรู้จักและจำรูปคำได้ สามารถออกเสียงอ่านได้

๒. **เข้าใจประโยคหรือสารที่อ่าน** การเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่าน ต้องอาศัยการแปลและความรู้เดิมที่ผ่านมาของคำ ประโยค หรือข้อความนั้น ๆ

๓. **การตอบสนองต่อสาร** เมื่ออ่านเข้าใจสารแล้วผู้อ่านย่อมจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสารนั้น ซึ่งอาจจะเป็นความรู้สึกลึกคักค่านไม่เห็นด้วย หรืออาจมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงไปกับสิ่งที่ได้อ่านก็ได้

๔. **การบูรณาการความคิด** เมื่อผู้อ่านได้ผ่านกระบวนการทั้ง ๓ ขั้นตอนแล้ว ในขั้นตอนสุดท้ายผู้อ่านจะรวบรวมและสรุปความคิดจากสิ่งที่ได้อ่าน แล้วเอามาผสมผสาน หรือเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ผ่านมาซึ่งได้สะสมไว้ ซึ่งความรู้ใหม่นี้ จะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้มากขึ้น

หลักพื้นฐานของการอ่าน

ในการอ่านหนังสือประเภทใดก็ตาม ผู้อ่านควรอาศัยหลักพื้นฐานในการอ่านหนังสือ เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ดังนี้ คือ

๑. **กำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน** ผู้อ่านควรต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนเสียก่อนว่า จะอ่านเพื่ออะไร เช่น อ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อความบันเทิง หรือ อ่านเพื่อหาคำตอบ เพราะจุดมุ่งหมายที่ต่างกันวิธีการอ่านก็แตกต่างกันออกไป

๒. **สำรวจข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือ** การสำรวจข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือก่อนทำให้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของหนังสือ ซึ่งข้อมูลส่วนประกอบที่ควรสำรวจก่อนการอ่าน ได้แก่

๒.๑ **รายละเอียดเกี่ยวกับผู้แต่ง** เพื่อให้ทราบว่าผู้แต่งเป็นผู้มีชื่อเสียง ได้รับความเชื่อถือด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพียงใด หนังสือนั้นถูกพิมพ์ขึ้นเมื่อใด พิมพ์ครั้งที่เท่าไร เพื่อจะได้ทราบความทันสมัยและการได้รับความนิยมน้อยเพียงใด

๒.๒ คำนวณ เพื่อจะได้ทราบถึงจุดประสงค์ของผู้เขียนว่าเป็นไปตามความต้องการ ควรค่าแก่การอ่านหรือไม่

๒.๓ สารบัญ เพื่อทราบเค้าโครงของเรื่องว่ามีกี่บท กี่ตอน หัวข้อใดอยู่ลำดับและอยู่หน้าที่เท่าใด หากต้องการอ่านเรื่องไหนก็สามารถพลิกไปยังหน้าที่ระบุไว้

๒.๔ เนื้อเรื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงการวางรูปแบบ ตัวอักษร การเว้นระยะบรรทัด ให้อ่านได้อย่างสบายตาหรือไม่ พลิกไปในส่วนท้ายของหนังสือแล้วอ่านบทสรุปอย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าควรอ่านหนังสือเล่มนั้นอย่างละเอียดหรือไม่

๒.๕ บรรณานุกรม ทำให้ทราบถึงผู้แต่งหรือผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนั้น ได้มีการค้นคว้ามากน้อยเพียงใด และเอกสารที่ใช้อ้างอิงเป็นที่ยอมรับน่าเชื่อถือเพียงใด

๓. ตั้งใจอ่านอย่างมีสมาธิ ในขณะที่อ่านหนังสือควรมีสมาธิไม่วอกแวก ก็จะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

๔. ตั้งคำถามทบทวน ในขณะที่อ่านควรตั้งคำถามทบทวนในสิ่งที่ได้อ่าน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม เพราะเหตุใด พยายามให้คำตอบในใจ คล้อยตามหรือขัดแย้งประเด็นใดอย่างไร จะช่วยให้การอ่านสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การอ่านที่มีประสิทธิภาพ

การอ่านถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ การอ่านที่ทำให้เราได้ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการจากงานเขียน เรียกว่าการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับจับใจความสำคัญ แบ่งออกเป็น ๒ ขั้น ได้แก่

๑.๑. เข้าใจเรื่อง คือเมื่ออ่านข้อความจบแล้ว สามารถรู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และสามารถจดจำความนั้นได้นานพอสมควร ทั้งสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับทราบต่อไปได้

๑.๒ จับประเด็นได้ คือเมื่ออ่านเนื้อหาจบแล้ว สามารถจับประเด็นที่สำคัญที่สุด และประเด็นที่สำคัญรองลงมาได้ แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องย่อ ๆ แล้วนำไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้

๒. ระดับพิจารณาสาร แบ่งออกได้เป็น ๒ ขั้น ได้แก่

๒.๑ วิเคราะห์ได้ คือเมื่ออ่านแล้วต้องสามารถแยกแยะเนื้อหาได้ว่าอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียน การอ่านในขั้นนี้ต้องอาศัยความรู้ในด้านอื่นมาประกอบ

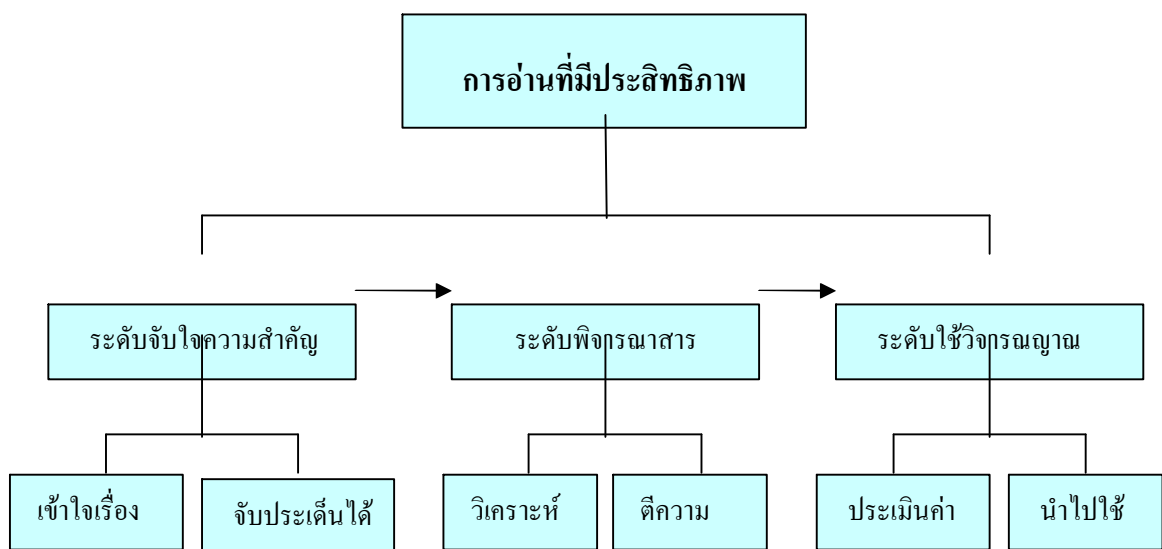
๒.๒ ขั้นตีความ บางครั้งเนื้อหาที่อ่านมีความหมายไม่ตรงกับตัวหนังสือที่ปรากฏ แต่มีความหมายอื่นที่แฝงอยู่ ซึ่งจะพบมากในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น บทกวีต่าง ๆ ซึ่งผู้อ่านจะสามารถตีความได้ว่าผู้เขียนต้องการจะเสนอความคิดเห็นอะไรให้แก่ผู้อ่าน

๓. ระดับใช้วิจารณ์ญาณ แบ่งออกเป็น ๒ ขั้น ได้แก่

๓.๑ ประเมินค่าได้ เมื่ออ่านแล้วผู้อ่านสามารถบอกได้ว่าข้อความที่อ่านไปนั้นดีหรือไม่ดี มีข้อเด่นข้อด้อยอย่างไร ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคนอื่นก็เป็นได้

๓.๒ ขั้นนำไปใช้ ถือเป็นขั้นสูงสุดของการอ่าน สามารถนำสาระต่างๆ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นทำให้เกิดความคิดที่แตกต่าง กว้างไกลออกไปอีก

จะเห็นว่าการอ่านในแต่ละระดับผู้อ่านจะใช้ความรู้ความสามารถที่ต่างกันไป ถ้าหากผู้อ่านไม่สามารถจับใจความได้ ก็จะไม่สามารถไปสู่ระดับพิจารณาสารได้ หรือเมื่ออ่านแล้วสามารถจับใจความได้แต่พิจารณาสารไม่ได้ ก็จะไม่สามารถไปสู่ระดับประเมินค่าได้ ดังนั้น การอ่านที่มีประสิทธิภาพจึงสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิแสดงการอ่านที่มีประสิทธิภาพ

ประเภทของการอ่าน

การอ่านโดยทั่วไป จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. **การอ่านในใจ** เป็นการอ่านที่ไม่ต้องเปล่งเสียงถ้อยคำออกมา ช่วยให้เข้าใจเนื้อความได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง หลักสำคัญของการอ่านในใจ คือ ความแม่นยำในการจับตาตัวหนังสือ การเคลื่อนสายตา และการแบ่งช่วงจากวรรคหนึ่งไปสู่อีกวรรคหนึ่ง การเปลี่ยนบรรทัดต้องคล่องแคล่ว

๒. **การอ่านออกเสียง** เป็นการอ่านที่ใช้กระบวนการต่อเนื่องระหว่าง สายตา สมอ และ การเปล่งเสียงถ้อยคำออกมาเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ ซึ่งผู้อ่านเองก็ต้องเข้าใจสารนั้น เพราะเมื่อเข้าใจสารก็จะสามารถปรับเสียงและกริยาอาการให้สอดคล้องกับสารแล้วถ่ายทอดออกมาได้เป็นอย่างดี

หลักการอ่านออกเสียงมีดังนี้

๑. มีสมาธิในการอ่าน
๒. ความถูกต้องชัดเจน เสียงที่เปล่งออกมาต้องถูกต้องตามอักขรวิธี
๓. การใช้น้ำเสียง เสียงที่อ่านต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสถานที่และสิ่งที่อ่าน
๔. ความคล่องแคล่ว ต้องสามารถอ่านได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็ว คือพยายามใช้สายตาอ่านข้อความล่วงหน้าไปก่อนเพื่อให้อ่านได้อย่างต่อเนื่องไม่ชะงัก
๕. การเว้นจังหวะและวรรคตอน เป็นสิ่งสำคัญมากในการอ่านออกเสียง เพราะถ้าเว้นจังหวะและวรรคตอนผิด จะทำให้ความหมายผิดไป ผู้ฟังจะไม่เข้าใจหรือเข้าใจความหมายผิดไป
๖. ไม่ยกหนังสือบังหน้า

สรุป การอ่านเป็นการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านตัวหนังสือ การอ่านจะเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่นั้น ผู้อ่านจะต้องมีจุดมุ่งหมาย รู้จักกระบวนการอ่าน รู้หลักพื้นฐานของการอ่านและรู้วิธีการอ่านที่ถูกต้อง ฝึกอ่านเป็นประจำก็จะช่วยให้การอ่านเป็นไปตามที่ต้องการและมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

คำสั่ง ชุดที่ ๑ จงทำเครื่องหมาย / แบ่งข้อความออกเป็นช่วง ๆ ให้ถูกต้อง

คำวานนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการแสดงแสงเสียงประกอบจินตภาพชุดผืนแผ่นดินนี้มีความหลัง ณ พระที่นั่งวิมานเมฆกรุงเทพมหานคร ซึ่งกองทัพเรือร่วมกับสมาคมกริยาทหารเรือและธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จัดขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ทรงกอบกู้บูรณะโบราณสถานในบริเวณพระราชวังเดิมโอกาสนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทอดพระเนตรการเห่เรือเฉลิมพระเกียรติด้วย

คำสั่ง ชุดที่ ๒ จงเขียนคำอ่านลงในช่องทางขวามือให้ถูกต้อง

๑. เวลา ๑๗.๐๕ น.

๒. ๑ พณ ๑

๓. กรกฎาคม

๔. เพชรบุรี

๕. พระบรมราชโองการ

คำสั่ง ชุดที่ ๓ จงทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕ หน้าข้อความ

☐

๑. การอ่านและการฟังจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้เพิ่มขึ้น

☐

๒. เรื่องราวที่ผู้อ่านได้รับไปนั้นจะยังเหลืออยู่ในความคิดของแต่ละคนไม่เท่ากัน

☐

๓. การจดจำเนื้อหาสาระได้เพราะผู้อ่านสนใจเรื่องราวที่ได้รับมา

☐

๔. ในหนึ่งย่อหน้าจะมีใจความสำคัญมากกว่าหนึ่งใจความ

☐

๕. ผู้ที่สามารถสรุปความได้ตรงตามเนื้อหาคือผู้มีทักษะในการรับสาร